

# Алă-азд гаргъсн улсла ноолда келгън—олн-ăмтнă керг

СССР-т коммунистическ обществ тосхлгъна ленинск зураг тургър кедж, Советск Союз турун йовгч техниктă, гун наука, кучтă гидг индустриальн орн-нутг болдж хуврв. Селанă эдл-ахун ъслт чигн ик гидг дилврмуд барцхав.

СССР-н социалистическ экономикн ъслтлă хамдан, мана орн-нутгин культури бăялджиргъл чигн улм ясрад йовна.

Советск йосна джилмудт Коммунистическ партин гардврт олн-ăмтн, нег улу дорас ъсдж йовх багъчуд, коммунистическ сургъмдж авч йовцхана. Болв, коммунистическ сургъмдж ъгльгнд саалтган хальдадг, капитализмăс улдсн му авъясмуд—ăрк уудг, алă-азд йовдлмуд бас харгъна.

Им йовудмудиг,—олна тѳвкнун бăялгънд йилгъан хорлтта, советск законла харш гидж тоолх кергтă. Ăрк уучкад, алă-азд йовдл гаргъсн улс, цааранднь терундан улнъхдад, хулха кехнь, ку алхнь чигн магъд уга болджана.

Им йовдлмудла аврлт угагъар ноолда келгън—цуг олн-ăмтнă эрки тѳр. Советск законсиг эс кундлсн улсла эвцдж бăядж болшго.

Ăрк уучкад, уульнд йовх ѳмтс тулкăд, чичăд, цокад, алă-азд йовдлмуд гаргъдг улс, олна тѳвкнун бăялгънг эвдăд, культури кевър амрх куч-кѳлсчирт, бичкн куукдт харшлад, эвранны ѳрк-булдан ноолда татдж, саалтг болна.

Целинн района Троицк селанд бăях «1-е Мая» артелин кѳдлăч Дмитриев Николай Иванович 1958 джилин февраль сард, базр деер бăях Элистинск горторгин 2-ч номертă буфетд орад, ухагъан геетлăн ѳрк уучкад алă-азд йовдлмуд гаргъад, ноолда татад, болх-болшго бузр-азрар му келăд, уумă татв.

«Уурмг алă-азд йовдлмуд гаргъдг улсиг заргъла харгъулхин тускар» 1956 джилин декабрин 19-д гарсн СССР-н Деед Советин Президиумин Указар, 1957 джилд Дмитриев дѳрв дакдж заргъла харгъсми.

1958 джилин март сард Элст балгъсна олн-ăмтнă заргъ Дмитриевиг 2 джилд тѳурмд суулгългъар засв.

Бăях бăарн чигн, кѳдлмш чигн уга. Элст балгъснд бăясн, урднь РСФСР-н УК-н 74 статьян 2 ѳнъгър заргъла харгъсн Ишеев Андрей Конькович, 1958 джилин февральн 12-т Элст балгъсна баньд соктугъар ордж ирад, бузр-азр угмудър му келăд, ууднă шил хамхлад, энунд суусн улсла ноолдад, Дулькин Ильченко хойраг цокад, сѳрв ѳгв. Энунă ашд Ишеев 5 джилд тѳурмд суух засгла харгъв.

Ремонтненск района колхозин ах хѳѳч Бережной Виктор Петрович эн джилин март сарин 12-т, Яшкульск района Хулхт селанд, ѳрк уучкад, ку буугъар хагъад, бузр-азр угър му келдж, алă-азд йовдлмуд гаргъв. Эн татсн уулин ашд Бережной 5 джилър засгдв.

Урднь, 1955 джилд алă-азд йовдлмуд гаргъад, 3 джилър туурмд суусн, Приозери района „Сарпа“ совхозд бăясн Хулхачиев Андрей Бухтаевич, дакн алă-азд йовдлмуд гаргъад, олн-ăмтн бăядг газрт, производствдан соктугъар ирчкăд, бузр-азр угър му келăд, ноолда татад, хойр ку гувдăд, милицирин ѳмнăс харуцв.

Приозери района Олн-ăмтнă заргъ Хулхачиевиг 4 джилър заргъла харгъулв.

Предприятъсин, учрежденьсин, сургъулин заведеньсин, колхозмудин боли совхозмудин дѳнъгър бурдсн паргийн, профсоюзн харулмуд, эс гидж штабс олн-ăмтнă бăядл эвдăд йовдг алă-азд улсла ноолда келгън, милицин кѳдлăчнргик дѳнъган кургцханă.

Балгъсар боли селан газрмудар олна тѳвкнун бăялгънă чинриг ѳѳдлулхин кергт, кесг олн милицин бригадсн боли комсомольцирин активистнр чидлăн ѳрвлл уга орлцдж йовцхана.

1957 джилин ноябрь сард Сарпинск района милицин бригадин член Лагошин Николай, Стекольников гидг азд йовдл гаргъсн ку бърв.

Каспийск района милицин бригадин член Писарев Аркадий Александрович, олна тѳвкнун бăялгънă тѳрт шунмгъа кевър орлцад, 1958 джилин январин 22-т Совхозный поселкин клубин баян, гармонь боли терзин хаагул хулхалдж авсн Барбашина Виктор Иванович гидг хулхачиг бърлгънд нѳкд болв. Эн района Северный поселкд милицин бригадин член Тюрбеев Михаил Манджиевич, тѳвкнун бăялгънг дѳнъндж, милицин органд ик тусан кургджанă. Тюрбеев кесг алă-азд гаргъсн улсиг бърв, эн улснь засгла харгъулгдв. 1957 джилин октябрь сард заргъла харгъчкад, терунăсн бултджасн Калмыковиг бърхд, милицид дѳнъ болв.

Элст балгъсна 25 ч номертă ларекин эд-тавр хулхалдж авчасн Тетериниг бърдж авлгънд, Элст балгъсна бригадин член Богославский чинртă кевър дѳнъган милицид кургв. Олна тѳвкнун бăялгъ теткхин кергт зогсджасн участкин уполномоченд, 1958 джилин январин 7-д Лебедев гидг хѳѳчин гертонджасн хулхач Бойченког бърдж авлгънд, Приютненск района милицин бригадин член Болаев чинртă кевър орлцв.

Мадн дунд алă-азд улс цѳн, итклтă улснь ик. Кемрджан ѳрк уугъад, алă-азд йовдлмуд гаргъад йовдг улсин ѳмнăс нег кун мет, цуг олн-ăмтн, коммунистнр, комсомольцир хѳрлт келлă, теднд оддг газр, эс олдсн дееран, кѳл дорнь цѳг бăясн мет болхмн.

Тѳвкнун бăях, кѳдлмш кех, сургъуль сурх, амрх улст харшлад, саалтган кургăд бăядг улсиг советск уни чик седклтă кун узă медă бăядж, тагчг бăях зѳв уга.

И. ДЕНИСОВ,  
Хальмг таңгъчин УВД-н  
начальникин дарук